

DADES GENERALS DE L'ASSIGNATURA

NOM: PSICOLOGIA DE LA INSTRUCCIÓ

CODI: 350008

ENSENYAMENT: PSICOPEDAGOGIA

CURS ACADÈMIC: 2007-08

TIPUS D'ASSIGNATURA: OBLIGATÒRIA

IMPARTICIÓ: Primer semestre

GRUP: M0, T0

CRÈDITS TOTALS: 7,5   **CR. TEÒRICS:** 6   **CR. PRÀCTICS:** 1,5

LLENGUA: Castellà (M0) – Català (T0)

DEPARTAMENT: Psicologia Evolutiva i de l'Educació

PROFESSORAT: Mariana Miras (PEE) i Núria Castells(PEE)

I. OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

Mitjançant la participació en aquesta assignatura hom pretén aconseguir que els i les alumnes:

1. Assoleixin una concepció de la Psicologia de la Instrucció com a disciplina de caràcter aplicat que té com objecte d'estudi els processos psicològics implicats en l'aprenentatge escolar, les variables que hi incideixen i la interrelació entre aprenentatge i ensenyament.
2. Assoleixin el coneixement d'un marc de referència conceptual de caire integrador que els permeti una aproximació a l'anàlisi psicoinstruccional dels processos escolars d'ensenyament i aprenentatge, dels elements que els componen i de les relacions que s'estableixen entre ells.
3. Adquireixin coneixements i estratègies d'aplicació d'aquest marc de referència conceptual que els ajudi a interpretar i a intervenir, des d'una perspectiva psicopedagògica, en situacions educatives escolars amb la finalitat d'optimitzar-les.
4. Adquireixin i utilitzin procediments i estratègies de treball que els capacitin per abordar amb garanties d'èxit la recerca d'informacions rellevants per a l'anàlisi dels processos instruccionals, així com per valorar críticament aquestes informacions i obtenir les conclusions oportunes.
5. Adquireixin i practiquin estratègies de treball grupal, així com actituds de col·laboració, respecte, rigor intel·lectual i discreció que són necessàries per a l'abordatge conjunt i col·laboratiu de tasques relacionades amb les pràctiques educatives escolars, des de la perspectiva de la Psicologia de la Instrucció.

Per tal d'assolir aquests objectius, es proposa l'organització dels crèdits teòrics i pràctics i la metodologia de treball que es descriuen tot seguit.

II. CONTINGUTS

Tema 0. Estat inicial dels alumnes de l'assignatura. Programa i organització de l'assignatura. Objectius i Continguts. Crèdits teòrics. Crèdits pràctics. Procediments d'avaluació.

Tema 1. Les pràctiques educatives en el context escolar i d'altres contextos formals. L'educació escolar com a pràctica social i socialitzadora. Esquemes bàsics per a l'estudi de les pràctiques educatives escolars. El triangle interactiu com unitat d'anàlisi.

Tema 2. La concepció constructivista de l'ensenyament i de l'aprenentatge. Principis bàsics de la concepció constructivista: la construcció del coneixement en les institucions escolars. Els processos psicològics implicats en l'aprenentatge escolar. La naturalesa i característiques dels continguts escolars. La ZDP: de la regulació interpsicològica a la regulació intrapsicològica. L'ajuda educativa i el seu ajust.

Tema 3. Els processos d'atribució de sentit personal a l'aprenentatge i als continguts. Les condicions del procés d'atribució de sentit a l'aprenentatge: els motius per aprendre, l'interès i el sentiment de competència. La construcció dels motius i de la motivació. Tipus de metes i motivació per aprendre. Metes internes i metes externes. Motivació i enfocament de l'aprenentatge escolar: enfocament superficial i en profunditat.

Tema 4. La competència emocional, afectiva i relacional de l'alumne. La representació d'un mateix. Atribucions causals i patrons atribucionals. Interacció i representació. Rols i relacions interpersonals en l'educació escolar. Les representacions mútues professor/alumnes. Les expectatives mútues professor/alumnes. Expectatives dels professors i rendiment escolar: l'efecte Pigmalí o profecia d'autocompliment. La competència emocional, afectiva i relacional de l'alumne i l'atribució de sentit a l'aprenentatge.

Tema 5. L'aprenentatge com a procés de construcció del coneixement. Els processos de construcció del coneixement. L'aprenentatge significatiu. Les condicions de l'aprenentatge significatiu. Enfocament de l'aprenentatge i aprenentatge significatiu. Aprenentatge significatiu, memorització comprensiva i funcionalitat de l'aprenentatge. Tipologia dels continguts escolars. L'aprenentatge significatiu dels continguts escolars.

Tema 6. Competència cognitiva de l'alumne i aprenentatge escolar. Desenvolupament intel·lectual, intel·ligència general i capacitat d'aprenentatge. Els coneixements temàtics específics: idees prèvies, esquemes de coneixement, models mentals i teories implícites. Habilitats intel·lectuals, estratègies d'aprenentatge i metaconeixement. Competències cognitives i capacitat d'aprenentatge.

Tema 7. Ensenyança i aprenentatge escolar. Interacció professor/alumnes, construcció del coneixement i mecanismes d'influència educativa. Condicions dels processos de construcció de significats i ajuda educativa. Condicions dels processos d'atribució de sentit i ajuda educativa.

Tema 8. Interacció entre alumnes i aprenentatge escolar. El valor educatiu de la interacció entre alumnes. L'organització social de les activitats d'ensenyament i

aprenentatge. Estructures individualistes, competitives i de col·laboració. Interacció entre alumnes i construcció del coneixement: processos interpsicològics implicats. Interacció entre alumnes i interacció professor/alumnes.

III. METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA

A) Crèdits Teòrics

La docència corresponent als crèdits teòrics s'organitzarà al voltant de la presentació dels diferents temes per part de la professora encarregada de l'assignatura d'acord amb les següents fases i activitats:

1. Prèviament a la presentació i explicació del tema, s'assenyalarà un text de lectura obligatòria relacionat amb els continguts que s'ha previst treballar. Aquestes lectures s'especificaran a l'inici del curs en el Dossier de lectures obligatòries de l'assignatura.

2. Presentació i explicació del tema per part de la professora. Aquesta explicació donarà una atenció preferent als punts del tema que no estiguin suficientment desenvolupats en la lectura obligatòria i/o que presentin una major dificultat de comprensió.

3. Lectura i elaboració individual o grupal del text proposat com a lectura obligatòria. Els/les alumnes hauran de fer aquest treball de lectura i elaboració abans d'acabar l'exposició del tema.

4. Discussió i aclariment dels dubtes sobre els continguts dels temes que hagin pogut quedar després de la lectura i elaboració del textos i l'exposició de la professora. Periòdicament es realitzaran sessions de discussió grupal, posta en comú i aclariment dels dubtes sobre determinats blocs de continguts del temari (Temes 2 i 3; Tema 4 i 5; Temes 6 i 7). La participació a cada una d'aquestes sessions tindrà com a requisit la presentació prèvia d'un document de treball elaborat en grup, que acrediti l'elaboració de les lectures obligatòries. Les característiques concretes dels documents escrits a presentar en cada sessió serà especificada prèviament per les professores.

5. Hom proporcionarà, per cadascun dels temes, una breu llista de lectures complementàries i d'aprofundiment.

B) Crèdits pràctics

Els crèdits pràctics de l'assignatura s'organitzaran al voltant de l'aplicació i utilització dels coneixements assolits en els crèdits teòrics, afavorint l'aprofundiment en la vessant aplicada de la Psicologia de la Instrucció.

El disseny dels crèdits pràctics s'articula al voltant de dos tipus d'activitats:

1. Lectura i discussió del contingut d'una monografia que atén especialment a la dimensió de la Psicologia de la Instrucció que es vincula a la intervenció en el context escolar.

Concretament, la lectura que serà fonamental i de caràcter obligatori per a les pràctiques és:

BASSEDAS, E. y otros (1993) Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico. Barcelona: Paidós.

2. Aprofundiment en el coneixement i ús d'algun dels instruments que s'utilitzen per intervenir en l'àmbit de l'educació escolar.

El treball corresponent als crèdits pràctics es farà per grups, que es constituïran en les primeres sessions i hauran de romandre invariables -tret de circumstàncies excepcionals- al llarg de les activitats esmentades.

El treball dels crèdits pràctics s'acreditarà mitjançant la presentació d'unes "*fitxes-informe*" elaborades de forma grupal, les característiques de les quals seran convenientment comunicades als alumnes, així com a través d'un *informe de síntesi* final que inclourà una mirada global i valoració del treball realitzat. La qualificació obtinguda en la valoració de l'informe formarà part de l'avaluació global de l'assignatura.

És condició indispensable per a signar les diverses *fitxes i informes* l'assistència regular dels alumnes a les sessions de pràctiques. La nota obtinguda en els crèdits pràctics formarà part de la nota d'avaluació global de l'assignatura (vegeu apartat d'avaluació).

El grup de matí d'aquesta assignatura (M0) organitza el seu treball en base al Projecte d'Innovació Docent "Crèdits pràctics integrats per a la formació en competències bàsiques d'intervenció psicopedagògica", que inclou les assignatures de Psicologia de la Instrucció i de Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica. En funció d'aquest Projecte, els continguts corresponents als crèdits d'ambdues assignatures es treballen de manera coordinada i integrada.

IV. AVALUACIÓ ACREDITATIVA DELS APRENENTATGES

a) Criteris d'avaluació i qualificació.

L'assignatura té un sistema d'avaluació continuada. La participació activa i continuada en el conjunt de les sessions teòriques i pràctiques presencials de l'assignatura és un requisit imprescindible per participar en aquest sistema d'avaluació. Es requerirà un mínim d'un 80% d'assistència.

L'avaluació continuada comportarà els següents instruments d'avaluació:

Elaboració de 4 informes de caràcter grupal, cadascun dels quals rebrà una puntuació d'entre 0 i 1,5 punts. Tres d'aquests informes tenen un caràcter de procés, i un de producte final. Els lliuraments dels tres informes de procés estan previstos al finalitzar els mesos d'octubre, novembre i durant la segona setmana de gener; i el del producte final a la data fixada pel consell d'estudis per a l'avaluació única. La manca d'acompliment del requisit d'assistència i participació activa i continuada en el conjunt de sessions teòriques i pràctiques comportarà una puntuació de 0 en cadascun dels tres informes.

En el cas del grup de matí (MO) inclouen els continguts teòrics i pràctics de les

assignatures de Models i PI. La qualificació dels informes serà comuna a les dues assignatures.

Elaboració d'un document de síntesi individual d'extensió limitada que valdrà entre 0-4 punts. El lliurament està previst, com a màxim, a la data fixada pel consell d'estudis per a l'avaluació única. Inclou el conjunt de continguts del present pla docent. La manca d'acompliment del requisit de participació activa i continuada en el conjunt de sessions teòriques i pràctiques comportarà una puntuació de 0 en el document de síntesi.

L'avaluació continuada es qualifica en una escala de 0-10. La qualificació final serà la suma dels resultats dels diferents productes, sempre i quan l'alumne obtingui una puntuació global dels informes igual o superior a 3 punts i una puntuació del document de síntesi individual igual o superior a 2 punts. Cas que aquestes condicions no es compleixin, la qualificació final de l'estudiant a l'assignatura serà de Suspens, amb independència de les altres puntuacions obtingudes. En el marc de les condicions indicades, per superar l'assignatura, l'estudiant haurà d'obtenir un mínim de 5 punts.

b) Acolliment a l'avaluació única.

Segons consta a la normativa d'avaluació vigent, els alumnes que no compleixin amb els requisits de l'avaluació continuada hauran de presentar la sol·licitud d'avaluació única al professor segons el model normalitzat proposat per la Facultat. Segons acord de la Facultat, aquesta sol·licitud haurà de ser lliurada personalment la professora abans del dia 5 d'octubre de 2007.

L'avaluació única consistirà en un examen escrit que es durà a terme en la data i hores fixades pel consell d'estudis de l'ensenyament. El contingut de la prova única serà el conjunt de continguts de l'assignatura d'acord amb el present pla docent. En aquesta modalitat d'avaluació la qualificació final de l'assignatura s'establirà en una **escala de 0 a 10 punts**. L'examen constarà de dues parts: una primera part consistent en 10 preguntes de resposta curta (2 punts del total) i una segona part amb un conjunt de preguntes amb espai limitat de mig foli per a cada resposta (8 punts del total). La qualificació dels estudiants s'obtindrà a partir del resultat de la suma de les puntuacions obtingudes en les diferents preguntes de l'examen, sempre i quan la puntuació de la primera part sigui igual o superior a 1,4 punts. Cas que aquesta condició no es compleixi, la qualificació final de l'estudiant a l'assignatura serà de Suspens, amb independència de les altres puntuacions obtingudes a l'examen. En el marc de les condicions indicades, per superar l'assignatura, l'estudiant haurà d'obtenir un mínim de 5 punts.

V. FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA (*)

AUSUBEL, D.P., NOVAK, J.D. & HANESIAN, H. (1983) Psicología Educativa. Madrid: Trillas.

AUSUBEL, D.P. (2002) Adquisición y retención del conocimiento. Una perspectiva cognitiva. Barcelona: Paidós.

BASSEDAS, E. y otros (1993) Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico. Barcelona: Paidós.

BARCA, A. i alt. (Eds.) (1996) Psicología de la Instrucción. Vol 3. Componentes contextuales y relacionales del aprendizaje escolar. Barcelona: Ediciones Universitarias de Barcelona.

BRUER, J.T. (1995) Escuelas para pensar. Una ciencia del aprendizaje en el aula. Barcelona: Paidós/MEC.

BRUNER, J. (1997) La educación, puerta de la cultura. Madrid: Aprendizaje/Visor.

COLL, C. (Coord.) (1997) Psicología de la Instrucción. Barcelona: Ediciones de la Universitat Oberta de Catalunya.

COLL, C., MARTIN, E., MAURI, T., MIRAS, M., ONRUBIA, J., SOLE, I. & ZABALA, A. (1993) El constructivismo en el aula. Barcelona: Graó.

COLL, C., PALACIOS, J. & MARCHESI, A. (Comps.) (2001) Desarrollo psicológico y Educación. Vol. II. Psicología de la Educación escolar. Madrid: Alianza.

NOVAK, J.D. GOWIN, D.B. (1988) Aprendiendo a aprender. Barcelona: Martínez Roca.

POZO, J.I. (1996) Aprendices y maestros. Madrid: Alianza.

POZO, J.I. (2003) Adquisición del conocimiento. Madrid: Morata

REIGELUTH, CH. M. (Ed.) (2000). Diseño de la instrucción. Teorías y modelos. Madrid: Santillana.

ROGERS, C. (1987) Psicología social de la enseñanza. Madrid: Visor/MEC.